

Т. Брацун

ПРОФЕСІЙНА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

T. Bratsun

PROFESSIONAL CHOREOGRAPHICAL EDUCATION: THE CHALLENGES OF MODERNITY

Мистецька освіта відіграє ключову роль не лише в становленні та розвитку творчої, загально освіченої, культурної та інтелектуальної особистості. В умовах сучасності, мистецька освіта в Україні є одним з шляхів збереження національної ідентичності, є інструментом культурного супротиву російській агресії, а також формує загальний культурно-творчий потенціал української нації. Підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців мистецьких галузей є основною метою професійної освіти. Задля досягнення цієї мети, освітяни мають зважати на всі виклики, які диктує українському суспільству сьогодення: військовий стан та втрати людського ресурсу, проблеми економічного характеру, наслідки російської пропаганди, вплив дистанційного навчання тощо. Безперервні зміни в навколишньому середовищі, розвиток технологічних галузей, кризи, спричинені війною вимагають постійного аналізу освітнього процесу, вдосконалення методів навчання, оновлення програм тощо.

Хореографічна освіта є невіддільною частиною мистецької освіти, але має свої особливості в аспекті підготовки професійних фахівців. Формування навичок виконавця, розвиток здібностей постановника та балетмейстера-репетитора — процес тривалий та багатовекторний, вимагає комплексного підходу в процесі навчання. Аналіз ринку праці виявив актуальні компетенції, які необхідні професійним хореографам у сучасному суспільстві. Передусім, це універсальність та здатність фахівця до різних напрямів професійної діяльності: художньої, організаційної, управлінської, педагогічної, інноваційної, діагностичної, методичної, консультативної, освітньої діяльності в професійному та особистісному аспектах.

Вимоги до професійних хореографів, які актуальні для сучасного ринку праці, формують виклики для освітнього процесу. Виокремимо наступні з них:

- використання цифрових технологій для збереження якості освіти в аспекті дистанційного навчання;
- упровадження нових навчальних дисциплін, практик, курсів, з метою підготовки універсальних фахівців у галузі хореографічного мистецтва;
- переосмислення та оновлення освітніх програм, у контексті боротьби з російською пропагандою;
- профорієнтаційна діяльність як спосіб збереження кількості професійних кадрів;
- популяризація українського хореографічного мистецтва як частини нематеріальної культурної спадщини.

Детальний аналіз кожного пункту дозволить дослідити проблематику розвитку професійної хореографічної освіти та винайти шляхи рішення актуальних завдань.

Тривалий період дистанційного навчання у сфері хореографії, має свої наслідки, оскільки танцювальне мистецтво вимагає практичного опанування необхідних вмінь та навичок. Проблема передусім торкається тих навчальних закладів, які через військові дії та, відповідно, безпекові заходи не можуть проводити аудиторні заняття. Проте не слід забувати, що професійна освіта передбачає також стійку

теоретичну базу, наукову діяльність, самостійну роботу, спрямовану на пошук необхідної інформації, аналіз вивченого матеріалу тощо.

Використання цифрових технологій у системі освіти не є інноваційним, проте задля досягнення високого рівня якості навчального процесу, необхідно постійно досліджувати нові можливості в цій сфері, а також адаптувати безпосередньо до хореографії. Без сучасного підходу до формату дистанційного навчання, без використання актуальних форм та методів подання інформації, існує загроза втрати контингенту здобувачів вищої освіти. Саме тому хореографічна освіта в Україні має бути максимально адаптована як до практичних аудиторних занять, так і до занять у дистанційному форматі, з використанням сучасних цифрових технологій, які допоможуть забезпечити підготовку фахівців високого рівня.

Професійний хореограф у сучасному світі — це не лише майстерний виконавець, обдарований постановник чи талановитий викладач. Світовий тренд на багатозадачність та універсальність, вимагає від фахівця багатий спектр навичок і вмінь. Хореограф повинен мати знання у сфері менеджменту для грамотної та продуктивної організації своєї діяльності чи роботи свого колективу. Дисципліни, пов'язані з хореографічною імпровізацією, допомагають розвинути не лише творчий потенціал, але й тренують особистісні якості, які у свою чергу відповідають за швидкість реакції, за вміння реагувати на обставини, за навички працювати в конкретних умовах, зберігаючи творчий підхід та креативність. У контексті сьогодення, актуальними стають напрями арттерапії. Танець є чудовим інструментом для вирішення певних завдань цього напрямку. Однак для кваліфікованої роботи спеціалістам необхідні знання психології та розуміння взаємозв'язків між «мовою» тіла та психологічними процесами організму людини.

Особливо під час повномасштабного вторгнення українське суспільство стало активніше досліджувати історичні факти в різних сферах професійної діяльності та аналізувати вплив російської пропаганди на спотворення цих фактів. Протягом багатьох років через засоби масової інформації російська пропаганда привласнювала собі роботи українських митців, наукові праці, спотворювала уявлення про українську культуру, мистецтво та суспільство загалом. Саме тому важливим аспектом професійної хореографічної освіти є висвітлення цієї теми. Важливо приділяти увагу таким дисциплінам, як історія України, історія української культури, історія світової культури, історія хореографічного мистецтва, історія українського народного танцю.

Однією з основних проблем хореографічного мистецтва є втрата професійних кадрів. Відтік людей за кордон, фізичні втрати через війну, поранення, несумісність з професійною діяльністю — все це має негативний вплив на розвиток хореографічного мистецтва в Україні. Профорієнтаційна робота — це комплекс заходів, спрямованих на ознайомлення людини з особливостями професії, аналіз перспектив щодо обраного фаху, виявлення індивідуальних здібностей до майбутньої професії. Отже, діяльність у напрямі професійної орієнтації має бути активною, злагодженою з роботодавцями й спрямована не лише на здобувачів професійної хореографічної освіти, а й на потенційних майбутніх абітурієнтів. Серед подібних заходів можуть бути відвідування репетицій балетних театрів чи професійних ансамблів, спілкування з керівниками та репетиторами, створення альтернативних заходів в умовах дистанційного навчання. Наприклад: серія онлайн майстер-класів від діючих артистів, онлайн-зустрічі та спілкування з

відомими хореографами, створення різноманітних видів презентацій навчальних закладів, створення якісного цифрового контенту на актуальні теми, пов'язані з хореографічним мистецтвом, тощо. Все це має бути спрямоване на загальну популяризацію хореографічного мистецтва, розвіювання міфів та стереотипів, пов'язаних з професією хореографа.

Окремо слід зазначити важливість популяризації української танцювальної культури. Задля загального розвитку хореографічного мистецтва в Україні, кожен фахівець має передусім знати та любити рідний танець. Популяризація українського танцю має відбуватися разом з популяризацією української музики, традиційного співу, народного костюму та інших видів мистецтва, оскільки багатьом поколінням нав'язували «синдром меншовартості». Дослідження українського фольклорного танцю, вивчення процесу становлення наших танцювальних традицій є шляхом збереження нематеріальної спадщини українського народу та базою для розвитку сучасних хореографічних тенденцій в Україні.

Підготовка кваліфікованих хореографів — це основна мета професійної хореографічної освіти. Висвітлення актуальних проблем та викликів у цій галузі допоможе знайти оптимальні рішення для розвитку та вдосконалення процесу навчання майбутніх фахівців. Проте дослідження ринку праці, аналіз розвитку суспільства, прогнозування потреб сучасності має відбуватися безперервно, щоб забезпечити якісну освіту та готувати фахівців хореографів, які будуть володіти всім спектром навичок та вмінь, необхідним для митців у сфері танцю не лише в Україні, а й за її межами.

I. Макарова

**СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
СТУДЕНТІВ-ХОРЕОГРАФІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

I. Makarova

**SPECIFICITIES OF FORMING THE PERFORMING SKILLS
OF STUDENTS-CHOREOGRAPHERS IN THE PROCESS OF TRAINING
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

Соціально-економічні перетворення та інтеграція України в єдиний європейський освітній простір ведуть до якісно нового рівня професійної підготовки майбутнього хореографічного виконавства. Одним із важливих завдань вищого навчального закладу мистецького профілю є підготовка майбутніх митців, здатних на високому виконавському рівні здійснювати творчу та конкурентоспроможну професійну сценічну діяльність. Тому першочерговим кроком у формуванні виконавської майстерності танцюристів є активний пошук нових педагогічних підходів у теорії та практиці до навчання обдарованої молоді з акцентом на вдосконалення творчої особистості.

Мистецький потенціал сучасного виконавця визначається володінням широким спектром умінь і навичок (робота над технікою рухів; свобода виконавського апарату; координація; гнучкість; сила та виразність у виконанні різних стилів танцю; підготовка до концертної діяльності та набуття практичного досвіду під час виступів на сцені; командна робота та взаємодія з іншими виконавцями).

Таким чином навчання можна поділити на дві групи: